

ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น
ในจังหวัดสมุทรปราการ

นางสาวช่อเพชร เบ้าเงิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-003-3

ลิขสิทธิ์ของมหาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16183290

DEPRESSION OF EARLY ADOLESCENT STUDENTS
IN SAMUT PRAKAN PROVINCE

MISS CHOPETCH BOUTNGERN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULLFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
DEPARTMENT OF PSYCHAIATRY
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1995

ISBN 974-632-003-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนมัธยมต้นในจังหวัดสมุทรปราการ

โดย

นางสาวช่อเพชร เบ้าเงิน

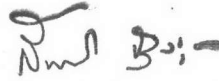
ภาควิชา

จิตเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

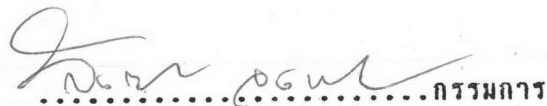
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

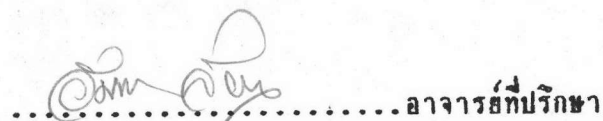
.....ประธานกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิง ดวงใจ กสานติกุล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สังคม จงพินิจนวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน)

ชื่อเพชร เบ้าเงิน : ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดสมุทรปราการ
(DEPRESSION OF EARLY ADOLESCENT STUDENTS IN SAMUT PRAKAN PROVINCE)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพ.อัมพล สุอำพัน, 131 หน้า. ISBN : 974-632-003-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุก ลักษณะของอาการซึมเศร้าและปัจจัยทางจิต-สังคมที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบภาวะซึมเศร้า CDI (Children's depression Inventory) และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางจิต-สังคม ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดภาวะซึมเศร้า สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square) T-test F-test และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ Scheffe test ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า

1. ความชุกของภาวะซึมเศร้าในนักเรียนวัยรุ่น เท่ากับร้อยละ 49.8 และมีภาวะซึมเศร้าระดับรุนแรง ร้อยละ 22.5
2. นักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า เลือกคำตอบเกี่ยวกับความนึกคิดมากกว่าคำตอบเกี่ยวกับอารมณ์เศร้าตรง ๆ
3. ผลการเรียนรู้ของนักเรียน การศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวบรรยากาศในครอบครัว และปัญหาสุขภาพจิตของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่มีการศึกษาของบิดามารดาต่างกัน ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวต่างกัน และบรรยากาศในครอบครัวต่างกัน มีภาวะซึมเศร้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกหาร่วม.....

C445097: MAJOR MENTAL HEALTH
KEY WORD:

DEPRESSION / EARLY ADOLESCENT STUDENTS

CHOPETCH BOUTNGERN : DEPRESSION OF EARLY ADOLESCENT STUDENTS IN
SAMUT PRAKAN PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.UMPON SUAMPAN,
M.D., 131pp. ISBN 974-632-003-3

The purpose of this study was to study the prevalence, symptomatology and psychosocial factors associated with depression in early adolescent students in Samut Prakan Province. The subjects in this study consisted of 600 students. The measurement included CDI (Children's Depression Inventory) for depression and questionnaire about psychosocial factors. The data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, CHI-square test, T-test, F-test with SPPSS/PC program.

The results were as follows

1. The prevalence of depression in early adolescent students was 49.8 percent and 22.5 percent of the sample having marked depressive symptoms.
2. The analysis of individual item response showed that depressed children endorsed items on cognition at higher frequencies than items related to direct expression of depressed mood.
3. Academic achievement of students, education of parents, the relationship with other family members, family atmosphere and mental health problems in parents were related to adolescent student's depression. ($p < .05$)
4. Statistically significant differences were found among the differences of education of parents, the relationship with other family members and family atmosphere.

จิตเวชศาสตร์
ภาควิชา.....
สุขภาพจิต
สาขาวิชา.....
2537
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัมพล สุอำพัน ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดในการทำวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในเจตนาและความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงดวงใจ กษานติกุล และรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สังคม จงพิพัฒน์วัฒน์ ที่ได้เกียรติมาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุชีรา ภักทรศวรรค์ ที่ได้คำแนะนำด้านสถิติและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ คุณจินทนา เลือดกรงศรี ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบพระคุณ คุณประสงค์ บุญสงค์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์และแก้ไขข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

ขอขอบพระคุณสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองสมุทรปราการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้มาศึกษาต่อในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและขอขอบคุณนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสมุทรปราการทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ รุ่น 4 น้อง ๆ ร่วมหลักสูตรทุกท่านที่เอื้ออาทร ห่วงใย ให้กำลังใจและความช่วยเหลือตลอดการศึกษา ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนส่วนหนึ่งในการทำวิจัย

ขอกราบระลึกถึงพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เด็กจนปัจจุบัน ขอกราบระลึกถึงพระคุณ คุณแม่กิมกี และคุณพ่อชัมพล เป้าเงิน ผู้ให้ความรัก ความปรารถนาดี คอยห่วงใย และสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาจนถึงวันนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยจะระลึกถึงพระคุณของทุกท่านที่กล่าวนามมาข้างต้นและไม่อาจกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ตลอดไป

ช่อเพชร เป้าเงิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
- สมมติฐานของการวิจัย.....	4
- ขอบเขตของการวิจัย.....	5
- ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
- นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
- ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
- ปัญหาทางด้านจริยธรรม.....	7
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	9
- ความหมายของภาวะซึมเศร้า.....	18
- แนวคิดและทฤษฎีของภาวะซึมเศร้า.....	22
- ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น.....	28
- วิธีการวัดภาวะซึมเศร้า.....	31
- การช่วยเหลือผู้มีภาวะซึมเศร้า.....	32
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า.....	37
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
/ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
/ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	113
เอกสารอ้างอิง.....	119
ภาคผนวก.....	126
ประวัติผู้เขียน.....	131

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	52
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัว.....	55
3. จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของปัญหา.....	61
4. จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของปัญหา ระหว่างกลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้า และไม่มีภาวะซึมเศร้า.....	63
5. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคคลที่ต้องการ ขอคำปรึกษา.....	65
6. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคคลที่ต้องการ ขอคำปรึกษาระหว่างกลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้า และไม่มีภาวะซึมเศร้า.....	68
7. ความชุกของภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
8. ความถี่ของภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
9. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านของคะแนนภาวะซึมเศร้า ของกลุ่มตัวอย่าง.....	75
10. ภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรและการทดสอบ Chi-Square.....	76
11. จำนวนและร้อยละของปัญหาสุขภาพจิตของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง..	81
12. จำนวนและร้อยละของปัญหาสุขภาพจิตเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มที่มี ภาวะซึมเศร้า และไม่มีภาวะซึมเศร้า.....	82
13. ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบค่า t ของภาวะซึมเศร้ารายด้านของนักเรียนจำแนกตามเพศ.....	83
14. ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบค่า t ของภาวะซึมเศร้ารายด้านของนักเรียนจำแนกตามจำนวนพี่น้อง.....	85
15. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ของภาวะซึมเศร้า จำแนกตามตัวแปร.....	87
16. ผลการทดสอบความแตกต่างของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามการศึกษา ของบิดามารดารายคู่.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17.	ผลการทดสอบความแตกต่างของภาวะซึมเศร้า จำแนกตามความ สัมพันธ์ของนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวเป็นรายคู่.....	91
18.	ผลการทดสอบความแตกต่างของภาวะซึมเศร้า จำแนกตามบรรยากาศ ในครอบครัวของนักเรียนเป็นรายคู่.....	93
19.	แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุ แบบ Enter ระหว่างภาวะซึมเศร้ากับ การศึกษาของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวและ บรรยากาศในครอบครัว.....	95